

PRÁVOMOCI SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Tento informačný list sa venuje právomociam Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ), ktorý tvoria dva sudy – samotný [Súdny dvor](#) a [Všeobecný súd](#) – a umožňuje rôzne konania, ako sa stanovuje v článku 19 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ), článkoch 251 – 281 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), článku 136 Euratomu a v Protokole č. 3 o Štatúte Súdneho dvora Európskej únie.

SÚDNY DVOR

A. Priame konanie proti členským štátom alebo inštitúciám, orgánom, úradom, alebo agentúram Európskej únie.

Súd vynáša rozsudky v konaní proti štátom alebo inštitúciám, ktoré si nespĺnili svoje povinnosti vyplývajúce z práva Európskej únie.

1. Konanie proti členským štátom za nesplnenie povinnosti

Tieto žaloby vznáša:

- buď Komisia po prejudiciálnom konaní (článok 258 ZFEÚ): príležitosť pre štát na predloženie pripomienok, odôvodneného stanoviska ([1.3.8](#)),
- alebo členský štát proti inému členskému štátu po predložení veci Komisii (článok 259 ZFEÚ).

Úloha Súdneho dvora:

- potvrdzuje, že príslušný štát si nespĺnil povinnosti; v takomto prípade musí štát prijať potrebné opatrenia, aby splnil rozhodnutie Súdneho dvora,
- Ak po ďalšom predložení veci Komisiou Súdny dvor zistí, že dotknutý členský štát nevyhovel jeho rozsudku, môže mu uložiť peňažný trest (paušálnu pokutu alebo penále vo výške, ktorú určí Súdny dvor na základe návrhu Komisie (článok 260 ZFEÚ).

2. Konanie proti inštitúciám EÚ týkajúce sa neplatnosti a nečinnosti

Vec: prípady keď uchádzač žiada o zrušenie opatrenia, ktoré je údajne v rozpore s právom EÚ (anulovanie: článok 263 ZFEÚ) alebo v prípadoch porušovania práva EÚ, keď inštitúcia, orgán, kancelária alebo agentúra nekonali (článok 265 ZFEÚ).

Podanie návrhu: žalobu môžu vzniesť členské štáty, samotné inštitúcie alebo akékoľvek fyzické alebo právnické osoby, ak sa žaloby týkajú opatrenia (najmä nariadenia, smernice alebo rozhodnutia), ktoré prijala inštitúcia, orgán, kancelária alebo agentúra a je adresované im.

Úloha Súdneho dvora: Súdny dvor vyhlási akt za neplatný alebo konštatuje porušenie povinnosti konať, v takom prípade je príslušná inštitúcia povinná prijať nevyhnutné opatrenia, aby splnila rozhodnutie Súdneho dvora (článok 266 ZFEÚ).

3. Iné priame konania

Keďže Všeobecný súd je príslušný pojednávať vo všetkých veciach v prvom stupni uvedených v článkoch 268, 270 a 272 ZFEÚ, len žaloby voči rozhodnutiam Komisie o uvalení pokút na podniky (článok 261) sa predkladajú pred Súdny dvor, ako aj tie, ktoré sú stanovené v [štatúte Súdneho dvora](#) (v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 741/2012, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 2015/2422 zo 16. decembra 2015 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 2016/1192 zo 6. júla 2016). V článku 51 štatútu Súdneho dvora sa stanovuje, že odchylné od pravidla obsiahnutého v článku 256 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je pre žaloby uvedené v článkoch 263 a 265 Zmluvy o fungovaní Európskej únie právomoc vyhradená Súdnemu dvoru, ak sú tieto žaloby podané členským štátom proti:

- aktu alebo nečinnosti Európskeho parlamentu alebo Rady, alebo oboch týchto orgánov pracujúcich spoločne okrem:
 - rozhodnutí prijatých Radou podľa článku 108 ods. 2 tretieho pododseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - aktov Rady prijatých podľa nariadenia Rady týkajúceho sa opatrení na ochranu obchodu v zmysle článku 207 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - aktov Rady, ktorými Rada vykonáva právomoci v súlade s článkom 291 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
- aktu alebo nečinnosti Komisie podľa článku 331 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Ďalej je právomoc vyhradená Súdnemu dvoru v záležitostiach žalôb uvedených v rovnakých článkoch, ak sú žaloby podané orgánom Únie proti aktu alebo nečinnosti Európskeho parlamentu, Rady, oboch týchto orgánov pracujúcich spoločne alebo Komisiou, ak sú podané orgánom Únie proti aktu alebo nečinnosti Európskej centrálnej banky.

B. Nepriame konania: otázka platnosti vznesená pred súdom alebo tribunálom členského štátu (článok 267 ZFEÚ – prejudiciálne rozhodnutia)

Ak si to vec vyžaduje, sudca na vnútroštátnej úrovni bežne uplatňuje právo Únie. Ak sa však otázka týkajúca sa výkladu práva Únie predloží súdu alebo tribunálu členského štátu, súd alebo tribunál môže požiadať Súdny dvor o začatie prejudiciálneho konania. Ak ide o súd posledného stupňa, vec sa postupuje Súdnemu dvoru. Súd členského štátu predloží otázku(-ky) o interpretácii alebo platnosti ustanovenia práva EÚ, vo všeobecnosti v podobe súdneho rozhodnutia v súlade s vnútroštátnymi procedurálnymi pravidlami. Register oznámi žiadosť stranám vnútroštátneho konania a tiež členským štátom a inštitúciám Európskej únie. Majú dva mesiace, počas ktorých môžu predložiť akékoľvek písomné pripomienky Súdnemu dvoru.

C. Zodpovednosť v druhom stupni

Súdny dvor má právomoc skúmať odvolania týkajúce sa výhradne právnych otázok v rozhodnutiach a rozkazoch Všeobecného súdu. Odvolania nemajú odkladný účinok.

Ak sa žiadosť považuje za prípustnú a podloženú, Súdny dvor odloží nabok rozhodnutie Všeobecného súdu a sám rozhodne o veci, alebo vec opäť postúpi Všeobecnému súdu, ktorý je viazaný rozhodnutím

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

Súdny dvor sa ukázal byť veľmi významným činiteľom, podľa niektorých dokonca hnacou silou, európskej integrácie.

A. Vo všeobecnosti

Rozsudok Súdneho dvora z 5. februára 1963 vo veci Van Gend a Loos stanovil zásadu, že právne predpisy Spoločenstva sú priamo uplatniteľné na súdoch členských štátov. Podobne aj rozsudok z 15. júla 1964 vo veci Costa/ENEL mal zásadný význam v tom, že definoval právo Európskeho spoločenstva ako nezávislý právny systém, ktorý je nadradený vnútroštátnym právnym predpisom členských štátov. Je potrebné pripomenúť niektoré významné rozsudky týkajúce sa ochrany ľudských práv, napríklad v rozsudku zo 14. mája 1974 vo veci Nold Súdny dvor vyhlásil, že základné ľudské práva sú neoddeliteľnou súčasťou všeobecných zásad právneho poriadku, ktorých dodržiavanie zabezpečuje (4.1.1).

B. Konkrétne otázky

- Voľný pohyb tovaru: rozsudok z 20. februára 1979 vo veci Cassis de Dijon, v ktorej Súdny dvor rozhodol, že akýkoľvek výrobok, ktorý je legálne vyrobený a predávaný v jednom členskom štáte, musí byť možné uviesť na trh aj v ktoromkoľvek inom členskom štáte.
- Voľný pohyb osôb: Rozsudok vo veci Bosman z roku 1995 uviedol, že profesionálny šport je hospodárska činnosť, ktorej vykonávanie nemôžu obmedzovať pravidlá futbalových federácií riadiacich transfery futbalistov alebo obmedzujúce počet štátnych príslušníkov iných členských štátov.
- Vonkajšia právomoc Spoločenstva: rozsudok AETR z 31. marca 1971 vo veci Komisia/Rada, v ktorom bolo uznané právo Spoločenstva uzatvárať medzinárodné dohody v oblastiach, v ktorých platia jeho nariadenia.
- V roku 1991 vo veci Francovich a ďalší, Súdny dvor vypracoval ďalší základný koncept: zodpovednosť členského štátu voči fyzickým osobám za škody, ktoré im boli spôsobené porušením zo strany dotknutého členského štátu z dôvodu netranspozície smernice do vnútroštátnych právnych predpisov alebo jej nedostatočne rýchlej transpozície.
- Viaceré rozsudky týkajúce sa sociálneho zabezpečenia (vec Defrenne z roku 1976 o rovnakej mzde pre mužov a ženy) a ochrany zdravia a bezpečnosti pracovníkov (vec BECTU z roku 2001).

Jednou z významných zásluh Súdneho dvora je formulácia zásady, podľa ktorej sa zmluva nesmú vykladať doslovne, ale musí sa na ne hľadieť so zreteľom na príslušné štádium integrácie a ciele samotných zmlúv. Na základe tejto zásady sa mohla prijímať legislatíva v oblastiach, na ktoré sa nevzťahujú žiadne konkrétne ustanovenia zmlúv, napr. boj proti znečisťovaniu: vo veci Komisia/Rada z 13. septembra 2005 Súdny dvor povolil Európskej únii prijímať opatrenia v trestných veciach v prípade, ak sa považujú za „potrebné“ na dosiahnutie cieľov ochrany životného prostredia.

Súdna sieť Európskej únie vznikla z iniciatívy predsedu Súdneho dvora EÚ a predsedov ústavných a najvyšších súdov 28 členských štátov pri príležitosti 60. výročia podpísania Rímskych zmlúv v roku 2017.

Slúži na podporu výmeny informácií o judikatúre medzi zúčastnenými vnútroštátnymi súdmi a SDEÚ. Zúčastnené vnútroštátne súdy a Súdny dvor EÚ uverejňujú na stránke s obmedzeným prístupom informácie o svojej judikatúre týkajúcej sa práva EÚ, o otázkach, ktoré vnútroštátne súdy predložili Súdnemu dvoru Európskej únie na začatie prejudiciálneho konania, a o správach a štúdiách.

Prvým úspechom tejto siete bolo vytvorenie kolaboratívnej platformy (platforma JNEU) dostupnej vo všetkých jazykoch EÚ, ktorá združuje prácu sudcov Súdneho dvora Európskej únie a vnútroštátnych sudcov v priebehu ich súdnych činností. Sudcovia majú prístup k nástroju, ktorý im umožňuje sprístupniť ich judikatúru a prácu v oblasti výskumu a analýzy svojim náprotivkom, s cieľom podeliť sa o poznatky a zlepšiť účinnosť.

Platforma JNEU má v súčasnosti viac ako 2 000 používateľov na ústavných a najvyšších súdoch členských štátov.

VŠEOBECNÝ SÚD

(1.3.9)

A. Právomoci Všeobecného súdu (článok 256 ZFEÚ)

Súdny dvor Európskej únie tvoria dva súdy, samotný [Súdny dvor](#) a [Všeobecný súd](#). Keďže Súdny dvor má výlučnú príslušnosť v prípade žalôb medzi inštitúciami a žalôb predložených členským štátom voči Európskemu parlamentu a/alebo Rade, Všeobecný súd má v prvom stupni príslušnosť v prípade všetkých ostatných žalôb tohto typu, najmä žalôb predložených fyzickými osobami a žalôb členských štátov voči Komisii.

ZFEÚ stanovuje, že Všeobecný súd je príslušný pojednávať v prvom stupni o žalobách uvedených v článkoch 263, 265, 268, 270 a 272 ZFEÚ, najmä v oblastiach uvedených ďalej v texte, s výnimkou žalôb, ktoré sú vznesené zo strany členských štátov, inštitúcií EÚ alebo Európskej centrálnej banky, o ktorých je príslušný pojednávať výhradne Súdny dvor (článok 51 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie):

- žaloby týkajúce sa zrušenia aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr EÚ alebo nečinnosti voči inštitúciám zo strany fyzických alebo právnických osôb (články 263 a 265 ZFEÚ),
- žaloby vznesené členskými štátmi proti Komisii,

- žaloby o nápravu škody spôsobených inštitúciami alebo orgánmi, úradmi alebo agentúrami EÚ alebo ich zamestnancami (článok 268 ZFEÚ),
- spory týkajúce sa zmlúv uzavretých Úniou alebo v jej mene, ktoré výslovne udeľujú príslušnosť Všeobecnému súdu (článok 272 ZFEÚ),
- žaloby týkajúce sa duševného vlastníctva vznesené voči Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo a Úradu Spoločenstva pre odrody rastlín,
- spory medzi Úniou a jej zamestnancami vrátane sporov medzi každým orgánom, každou inštitúciou alebo iným subjektom na jednej strane a ich zamestnancami na druhej strane,
- žaloby voči rozhodnutiam Európskej chemickej agentúry.

V štatúte sa môžu právomoci Všeobecného súdu rozšíriť aj na iné oblasti.

Na rozsudky, ktoré vydáva Všeobecný súd prvého stupňa, sa všeobecne môže vzťahovať právo odvolania na Súdny dvor, ale len pokiaľ ide o právne otázky.

B. Prejudiciálne rozhodnutia

Všeobecný súd môže v oblastiach stanovených v štatúte (článok 256 ods. 3 ZFEÚ) vydávať prejudiciálne rozhodnutia (článok 267 ZFEÚ). Keďže však do štatútu neboli zavedené žiadne nové ustanovenia o tejto veci, Súdny dvor má v súčasnosti výlučnú príslušnosť pri prejudiciálnych rozhodnutiach.

C. Zodpovednosť za odvolania

Proti rozhodnutiam Všeobecného súdu možno podať odvolanie na Súdny dvor do dvoch mesiacov, tento prostriedok sa však obmedzuje na právne otázky.

SÚD PRE VEREJNÚ SLUŽBU EURÓPSKEJ ÚNIE

1. septembra 2016 boli spory medzi Úniou a jej zamestnancami prenesené na Všeobecný súd ([1.3.9.](#)), čo viedlo k rozpusteniu Súdu pre verejnú službu Európskej únie zriadeného v roku 2004. Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2016/1192 zo 6. júla 2016 o prenesení právomoci rozhodovať v prvom stupni v sporoch medzi Európskou úniou a jej zamestnancami bolo preto zrušené rozhodnutie Rady 2004/752/ES, Euratom, ktorým sa zriadil Súd pre verejnú službu Európskej únie. Veci, o ktorých Súd pre verejnú službu k 31. augustu 2016 nerozhodol, boli k 1. septembru 2016 presunuté na Všeobecný súd, ktorý o nich bude rozhodovať v stave, v akom sa budú nachádzať k tomuto dátumu, keďže sa budú uplatňovať procesné ustanovenia, ktoré prijal bývalý Súd pre verejnú službu. Pokiaľ sa vec preniesie na Všeobecný súd po pojednávaní, opätovne sa začne ústna časť konania.

Zaviedol sa prechodný režim pre opravné prostriedky, ktoré sa preskúmavajú v čase prenesenia právomoci k 1. septembru 2016 alebo ktoré boli podané po tomto dátume proti rozhodnutiam Súdu pre verejnú službu. Všeobecný súd bude mať aj naďalej právomoc viesť vypočutia a rozhodovať o týchto opravných prostriedkoch. Články 9 až 12 prílohy I k Štatútu Súdneho dvora tiež zostávajú uplatniteľné na prebiehajúce konania.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

V súlade s článkom 257 ZFEÚ Európsky parlament a Rada môžu v súlade s riadnym legislatívnym postupom pri Všeobecnom súde zriadiť osobitné sudy na rozhodovanie v určitých veciach v osobitných oblastiach v prvom stupni. Parlament a Rada prostredníctvom nariadení konajú buď na návrh Komisie a po porade so Súdny dvorom, alebo na žiadosť Súdneho dvora a po porade s Komisiou.

V súlade s článkom 281 ZFEÚ je štatút Súdneho dvora Európskej únie stanovený v osobitnom protokole a Európsky parlament a Rada ho môžu v súlade s riadnym legislatívnym postupom pozmeniť.^[1]

Parlament je jednou z inštitúcií uvedených v článku 263 ZFEÚ, ktoré môžu podať žalobu (ako strana) pred Súdny dvorom.

Udo Bux
05/2019

[1]Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 741/2012 z 11. augusta 2012, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2015/2422 zo 16. decembra 2015 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2016/1192 zo 6. júla 2016.

